עין משפט נר מצוה

[שיך לעיל ז: במשנה]

נה: א מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה ד: נו ב ג מיי' שם הל' יח כמג עשין מ: נז ד מיי' שם הל' ה:

ואחר כך מביא הבל המלרי · בירושלמי מפרש הבל המלרי וכפיפה המלרית בתין מצירי הלשכה כחומת העיר ומנדליה ולא ידעינא מי סורך שנחנק בו וסיוק שנהנה בו ולאמרין פרק עגמר הדין (סנהדרין דף מג.) דבתין מסל לבור מי פירושו נמי מצירי הלשכה כי הכא:

תניא ואחר כך מביא הבל המלרי · ולא ידעינא מאי פשיט מהכא מפי מה דקתני היה מהנה ט בגלגול דמשמע דהבל מלרי בעינן ממש ועל כרחך לכתחילה למיתה בעינן אבל אלו דוקא לעכב הכא כתיב הבל המלרי לו שוס קשיטא בתורה ולמה היה ט לעכב מיהו המדקדק בפירוש רש"י לא קשיא מידי לעיקר הבאתו קמבעיא ליה לי משום מה במה דוקא הבל אלא שמיעת בגדים הוזיל ונריך לקשור בגלגול לקשור הבל כדי ליפרע ממנה מיהו היכא דליכא הבל המלרי ואיכא בגלגול לא מהדרינא יותר מדאי בשר הבל: **מיום** שתכיב בהמ"ק וכו' · וה"ה דבזמן הבית דין ד' מיתות מי שנתחייב בהן בלא עדים והתרלה שלא (נ) לזנות בסנהדרין כדלמר בפ' לחד דיני ממונות (דף נז:) מעמה ברבי שמעון בן שטח שהיה בזמן הבית דאמרינן לחר רבי שמעון בן שטח מלמה בנחמה אם לא רלימי וכו' עד שהביאו נחש ומקשין והלי בר נחש הוא והאמי רבי חייא וכו' אלא דנקט מיום שחרב בית המקדש הלי דנקט מיום שחרב בית המקדש מלמה דפסיקא נקט דבמעי תרבע מיתות לנמרי: **מי** שנתחייב סקילה. מקבי' מפרק השוכר את הפועלים (כ"מ דף פג:) דרבי אלעזר ברבי שמעון הוה תפיס נגבי יומת חד פגע בהאיש טובח אמר לה תפסוהו ותפסוהו (זקפיהו) וזקפיהו וקא בכי אמר ט רבי אל ירע לך שהוא וכו' בעלו נערה מאורסה ביום"כ וזה שנתלה נחנק וחמלי לא פריך והלי בר הכי הוא בר סקילה הוא לפרש"י לא קשיא מידי דפרים התם משום הכי נתלה משום דכל הסקלין נתלין ויש טומר דלאו דוקא נקט טופל מן הגג לו חיה הורסתו אלא אגב מיתה שנתחייב בה יהרג ויש מפרשים דבעו בעל תחילה להויא לה בעולה דמיתתו הויא בחנק לכל קשיא לרבי שהא דאמר בפרק לולו הן הגולין (מכות יו) דהם ויש נקים והתלהים תגם נילו זה שהרג בשוגג בעוה טופל הסולם וזה שהרג בשוגג עולה וטופל והורגו והא לאו בר סקילה הוא ותירן תע"ג דלאו בר סקילה מיהו מדה במדה היא דזורק על חבירו דרך ירידה והוא הרגו בסיף הקדוש ב"ה נפרש מסס בעגין אחר:

מגיהין

אך מת בסרונבי · [סנהדרין ק.תוספתא פ"ג] **תניא** *היה רבי אומר מנין שבמדה שאדם מודד בה מודדין לו שנאמר °בְּמַאסָאָה בִּישַׁלַּחְתָּהּ הֲרִיבָנָה"אין לי אלא סאה, מנין לרבות תרקב קב וחצי קב רובע וחצי רובע תומן ועוקלא מנין? תלמוד לומר °כי כל סאן סואן ברעש" ומנין "שבל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול? תלמוד לומר °אחת לאחת למצוא חשבון" וכן מצינו בסוטה שבמדה שמדדו בה מדדו לה: **היא** עמדה על פתח ביתה ליראות לו לְפִיכָךְ כהן מעמידָהּ על שער נקבר ומראה קלונה לכל, **היא** פרסה לו סודרין נאין על ראשה לְפִיכָךְ כהן נוטל כַּפָּה מעל ראשה ומניחו תחת רגליה, **היא** קשטה לו פניה לְפִיכָךְ כהן גולח ראשה ומניחו תחת רגליה, **היא** פרעה לו ראשה לְפִיכָךְ כהן פורע ראשה ומניחו תחת רגליה, **היא** גלתה לו קומה לְפִיכָךְ כהן חולץ נעלה ומניחה תחת רגליה, **היא** נתנה לו עיניה לְפִיכָךְ כהן מוציא עיניה ומניחן תחת רגליה, **היא** נתנה לו ידיה לְפִיכָךְ כהן מוציא ידיה ומניחן תחת רגליה, **היא** נתנה לו לבה לְפִיכָךְ כהן מוציא לבה ומניחו תחת רגליה, **היא** נתנה לו כל גופה לְפִיכָךְ כהן מוציא כל גופה ומניחו תחת רגליה, **היא** נתנה לו כל טובה שבעולם לְפִיכָךְ כהן מוציא כל טובה שבעולם ומניחן תחת רגליה.

[סנהדרין ק. תוספתא פ"ג]

תורה אור

דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא הָבָא מִלְּתָא דְּמִלְּתָא, °וְנוֹסְרָן כָּל הַנָּשִׁים" הָתָם אֵין לָהּ °מָאי מְשׁוּם, °וְאַהֲבַת לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" בְּרוּר לוֹ מִיתָה יָפָה יִיסּוּר גָּדוֹל מִזֶּה, וְכִי תֵּימָא לְעַבִּיד בָּה תַּרְתֵּי *אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר קְרָא °וְאַהֲבַת לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" בְּרוּר לוֹ מִיתָה יָפָה לִימָא דְּרַב נַחְמָן תְּנַאי הִיא? לָא, דְּכוּלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּרַב נַחְמָן, וְהָכָא בְּהָא קָמִיפַּלְגִי מַר סָבַר בְּזִוּוּגֵיהּ עָדִיף לֵיהּ טְפֵי מִצַּעֲרָא דְּגוּפֵיהּ וּמַר סָבַר צַעֲרָא דְּגוּפֵיהּ עָדִיף לֵיהּ טְפֵי מִבְּזִוּוּגֵיהּ: הֵיתָה מְכוֹסָה לִבְנִים וְכוּ':

תנא אִם הָיוּ שְׁתָרִים נְאִים לָהּ מְכַסִּין אוֹתָהּ בְּגָדִים מְבוּעָרִים: הָיוּ עֲלֶיהָ כֵּלִי זָהָב וְכוּ': פְּשִׁיטָא הֵשִׁיבָא נוּלֵי מְנַוֵּיל לָהּ הָנֵי מְבַעְיָא? מַהוּ דִּתֵּימָא בְּהָנֵי אוֹת לָהּ בְּזִיוּן, מֵצֵי אָמְרִי אֵינִישׁ *שְׁלַח עַרְטֵלַּח וְסַיֵּים מִסְּאנֵי, קָמַ"ל: וְאַחַר כָּךְ מְבִיא חֲבַל וְכוּ': בְּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי אַבָּא מָרֵיהּ דְּרַב הוּנָא חֲבַל הַמְצֹרִי מַהוּ שֶׁיַּעֲכֹּב בְּסוֹטָה: מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִשְׁתַּטֵּחַ בְּגָדִיהָ מֵעֶלֶיהָ הוּא וְבִצְלְצוּל קָמֵן נָמֵי אִי לֵילְמָא מִשּׁוּם דְּאָמַר מָר *הֵיא הַגְּרָה לֵן בְּצִלְצוּל לְפִיכָךְ כֹּהֵן מְבִיא חֲבַל הַמְצֹרִי וְקוֹשֵׁר לָהּ לְמַעְלָה מִדְּדֵיהָ מַעֲכֵב? א"ל תְּנִיתוֹהוּ וְאַחַ"כ מְבִיא חֲבַל הַמְצֹרִי וְקוֹשְׁרוֹ לָהּ לְמַעְלָה מִדְּדֵיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּטֵּחַ בְּגָדֶיהָ מֵעָלֶיהָ: וְכָל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת °בָּהּ יִרְאֶה" וְכוּ': הָא נוֹפֶא קָשְׁיָא אָמְרַת כָּל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּהּ רוֹאֶה אֶלָּא לֹא שְׁנָא גְּבָרֵי וְלֹא שְׁנָא נָשֵׁי וְהָדַר תְּנֵי כָּל הַנָּשִׁים מוּתָּרוֹת לִרְאוֹתָהּ נָשִׁים אִין אֲנָשִׁים לָא? אָמַר אַבָּיֵי תַּרְגְּמָהּ אֲנָשִׁים אָמַר °לָהֶם" וְהָא רַבָּא כָּל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּהּ רוֹאֶה לֹא שְׁנָא גְּבָרֵי וְלֹא שְׁנָא נָשֵׁי, °וְנוֹסְרוּ כָּל הַנָּשִׁים וְלֹא תַּעֲשֶׂינָה כְּזִמָּתָכֶם": **מִתְנִי'** *בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ: **הִיא** קִשְּׁטָה אֶת עַצְמָהּ לְעֲבֵירָה הַמָּקוֹם נִוְּלָהּ, **הִיא** גִּלְּתָה אֶת עַצְמָהּ לְעֲבֵירָה הַמָּקוֹם גִּלָּה עָלֶיהָ, בְּיָרֵךְ הַתְּחִילָה בְּעֲבֵירָה—תְּחִילָה וְאַחַר כָּךְ הַבֶּטֶן לְפִיכָךְ תִּלְקֶה הַיָּרֵךְ תְּחִילָה וְאַחַר כָּךְ הַבֶּטֶן וְשְׁאָר כָּל הַגּוּף לָא פְּלִגְתָּא: **גְּמ'** אָמַר רַב יוֹסֵף אַף עַל גַּב דְּמִדָּה בְּטְחִילָה, בְּמִדָּה, לָא בְּטִיל *דְּאָמַר רַב יוֹסֵף וְכֵן תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא מִיּוֹם שֶׁחָרַב בַּהֲמ"ק אֵע"פ שֶׁבְּטְלָה סַנְהֶדְרִי [אַרְבַּע מִיתוֹת לֹא בְּטְלוּ—וְהָא בְּטְלוּ? אֶלָּא] דִּין אַרְבַּע מִיתוֹת לֹא בְּטְלוּ ◈ שֶׁנִּתְחַיֵּיב סְקִילָה אוֹ נוֹפֵל מִן הַגַּג אוֹ חַיָּה דּוֹרְסָתוֹ ◈ שֶׁנִּתְחַיֵּיב שְׂרֵיפָה אוֹ נוֹפֵל בִּדְלִיקָה—אוֹ נֶחְנָק מְבִישׁוּתוֹ ◈ שֶׁנִּתְחַיֵּיב הֲרִיגָה אוֹ נִסְמָר לְמַלְכוּת אוֹ לִיסְטִין בְּאִין עָלָיו ◈ שֶׁנִּתְחַיֵּיב חֲנִיקָה אוֹ טוֹבֵעַ בְּנָהָר

מתני' נִמְדָּד בְּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד · עַיֵּין סַנְהֶדְרִין דף ל ע"ב:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה נכסי ימי וחמרי שנים: (ו) ד"ה ליולות לו שלקסם כגלגל כ"ל וכה"ל: (ז) תוס' ד"ה פיוס וכו' וכתלמה שנא ניו יהלין נחוט כסנהדרין:

גליון השו"ס

מתני' נמדד שהוא מודד · עיין סנהדרין דף ל ע"ב:

מסורת השים

[שבת לעיל ז: במשנה]

נה: א מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה ד: נו ב ג מיי' שם הל' יח כמג עשין מ: נז ד מיי' שם הל' ה:

תוספות שאנץ

הבל המצרי מהו שיעכב במיתה. תימה למה יעכב הלא פרישה בקרא אינו מעכב והא אמר רבי יהודה אם היה לבה נאה איני מגלה ואם היה שוחרה נאה אינו שוחטו · וי"ל דסבר כרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה · עוד (איה בירה) [יש לומר] דקרא לא מירעי אלא היכא שאין לחוש להרהור · ודן ר' מיתחת לא בעלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג · ועקשה מדאמרי' (במכות דף י') שנים אחד הרג ואחד שונג ואחד הרג מזיד הקב"ה מוסגן לפונדק אחד זה שהרג בשוגג עולה בסולם ונופל על אחד שהרג מזיד ואמאי והא לא מחייב סקילה שוה שנופל עליו הרי כמו אבן שנסקל בסקילה שנתחנין על כריתו · וצ"ל דמיירי שהנופל יש לו בידו סיף או סכין כשנופל על חבירו הוא מתיז ראשו בסיף כמו ששנינן בחלנות:

מהרש"א

היא קשטה את עצמה לעבירה המקום נוולה, **היא** גלתה את עצמה לעבירה המקום גלה עליה, בירך התחילה בעבירה—תחילה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלגתא · **גמ'** אמר רב יוסף אף על גב דמדה בתחילה, במדה, לא בטיל *דאמר רב יוסף וכן תני ר' חייא מיום שחרב בהמ"ק אע"פ שבטלה סנהדרי [ארבע מיתות לא בטלו—והא בטלו? אלא] דין ארבע מיתות לא בטלו ◈ שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו ◈ שנתחייב שריפה או נופל בדליקה—או נחנק מבישותו ◈ שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או ליסטין באין עליו ◈ שנתחייב חניקה או טובע בנהר

מהרש"א

"היא" · [ביאור מדוע נ"ל לפרוט את הבעיה]